

Józsa Ágnes

A digitalizáció és az analóg művészet kora

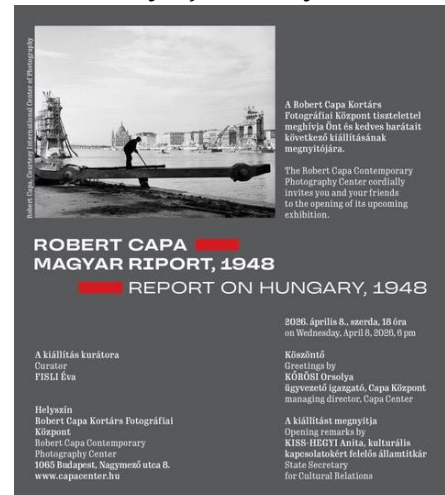
André Kertész, a szentimentalista; Robert Capa: Magyar Riport 1948; LookBook; Vasarely don't go Home!

Még van olyan. Négy kiállítás is nyílt fotóművészeti témában, különböző megközelítésekkel és tartalmakkal. A közös bennük, hogy – bár képrögzítésre immár mindenki kezében ott a mobil –, a bemutatott felvételek többségét profik készítették analóg eszközökkel. A négyből két tárlatot a Capa Központ hozott létre. A házat Ernst Lajos mecénás és műgyűjtő építtette 1912-ben (vezető építésze és tervezője Fodor Gyula volt) szecessziós stílusban a bejáratnál Lechner Ödön márványpadjaival és Róth Miksa üvegablaival. A földszintjén hétszáz férőhelyes mozi, eredeti nevén a Tivoli Fényjátékház nyílt. (1997-ben ebből lett a Tivoli Színház, Psota Irén itt látogatott öreg hölgyként például, de járt itt a Velencei kalmár is). Első emeletére pedig a múzeum került elsősorban az Ernst Gyűjteménynek, de

a nyitás évében rendeztek kiállítást Szinyei Merse Pálnak, később a műgyűjtő, a tragikus sorsú Ernst hagyatékának is. Az épületnek később is érdekes sors jutott. A II. világháború után államosították, a Műcsarnok fiiláléjaként kezdett működni. Remek kiállításokat is lehetett itt látni – főleg kortársaktól –, az 1960-as évektől kezdve pedig csoportos kiállításain a haladóbb szellemű, fiatal generációknak is volt módja bemutatkozni. A ház többi szintjén lakások voltak, még műterem-lakások is, itt lakott és alkotott például Fényes Adolf és Zádor István.

A volt mozi és a kiállítótér 2013 óta a Capa Központnak ad helyet. Azóta a két szint a fotósok otthona. Állandó kiállítása van itt a központnak nevet adó Robert Capának, a volt múzeumi térben pedig az alkalmi kiállítások kapnak helyet.

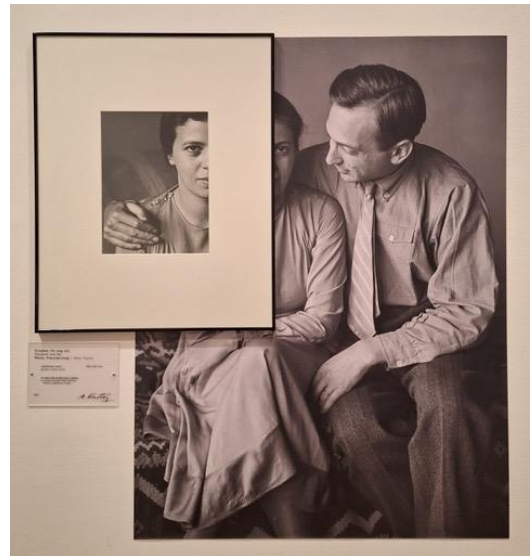

A kiállítás megtekinthető:
2025. április 8. – augusztus 23.
Keddi-vasárnap: 10-18 óra
Szombati-vasárnap: 10-18 óra
Hétfői és ünnepnapokon zárva.

Érvényes:
Április 8. – augusztus 23.
Tudatnap-Friday: 10 am - 6 pm
Saturday-Sunday: 10 am - 6 pm
Closed on Mondays and public holidays.

A kiállítás a New York-i International Center of Photography Center of Photography Collection of the International Center of Photography in New York.

A Róth Miksa ablakkal szembeni teremben az 'André Kertész, a szentimentalista - Válogatás Szigetbecsének ajándékozott képeiből' című kiállítása látható. A művész (születési nevén Kohn Andor, Budapest, 1894 - New York, 1985) százhusz képet adott, s a falura ruházta az

1936-ban Párizsban megjelent „Nos amies les bêtes” című könyvének magyarországi kiadási jogát is. Gyermekkorában sokat időzött Szigetbecsén, lapozgatta a padláson talált, fametsze-

tekkel illusztrált régi német képesújságokat, „nagyon megszerettem ezeket, s úgy gondoltam, később majd én is ehhez hasonlókat csinállok – s attól kezdve úgy néztem a dolgokat, ahogyan később fotografáltam”... „Becse sem a rokonok miatt lett fontos és meghatározó, hanem mert

olyan közel kerülhettem a természethez és azokhoz, akik közt ez történt velem. Később akár Tiszaszalkán, akár Esztergomban, vagy Harasztiban, akár Franciaországban vagy New Yorkban fényképeztem tájat vagy embert, a becsei táj és a becsei emberek születtek újjá minden képen.” Harmincegy évesen került Párizsba. 1927-ben első itthon nyíló kiállításán az egyik megnyitó József

Attila, a másik Hont Ferenc volt. Látásmódja hamar kiemelte a sok-sok tehetséges fotós közül. Sikeres volt Franciaországban és az Egyesült Államokban is. Titka, hogy a legegyszerűbben is meglátta a gyönyörűt, és ha kellett, a groteszket. A kiállításon hat tematikus egységben, majdnem az életút időrendjében rendezték a képeket. Itt a csodálatos Cirkusz képe, a palánklyukon át leskelődő pár, aztán a háborús felvételek a frontról, gyöngédségről árulkodó fo-

tók a feleségéről, s a párizsi életképek a barátokkal (Bölöni György...), de itt a Szatirikus táncosnő (modell Förstner Magda), s testvéréről, Jenőről készült fotók, a fehér háttér előtt az alak a levegőben. Itt az egyik kedvencem, a szirmaival majd asztallapig konyuló Melankolikus tulipán. Szentimentális? nem! Érzelemmel teli, amivel száz év után is azonosulni tudunk.

Kurátor Csizék Gabriella

Robert Capa: Magyar Riport 1948. Korrekt riportképek ezek, tudósítások, amelyeket a fotoriporter, Robert Capa, született Friedmann Endre Ernő (1913–1954) készített. Az érettségi előtt

kezdte érdekelni Kassák hatására az újságírás, végül Berlinben a Német Politikai Főiskolán kezdett újságírást tanulni. Kepes Györgytől kapta első

fényképezőgépét. 1933-ban költözik Párizsba, ahol André Kertész segíti. A Regards című baloldali lap megbízásából fényképezte a spanyol polgárháborút, amellyel világhírű lett. Fotózta a normandiai partraszállást, de Angliában, Észak-Afrikában és Szicíliában is dolgozott. 1947-ben John Steinbeckkel a Szovjetunióban fényképezett. 1948-ban hat hetet töltött Magyarországon, és fotóriportokat készített a Holiday Magazinnak. Fényképezett a Ganz Hajógyárban, megörökítette az első rizsaratót, és a romjaiból

épülő Budapestet. A kiállításon ezeket a felvételeket láthatjuk. „A legprofibb amerikai turisták külföldi tudósítónak nevezik magukat, és ha az Egyesült Államok területén kívül születtek, kedvenc témájuk a visszatérés. Én Budapestre tértem vissza, mert történetesen ott születtem, és mert a hely csak egy rövid szezonra tette lehetővé a visszatérést” – írta Capa 1952-ben. Egyik kép sem különös, riportképek, megmutatják a vándorokat, a felvonulást, a munkásgyűlést, kollégistákat esti beszélgetés közben, a szétlőtt házak elé kitett asztaloknál békésen tereferelő kávézókat, a Keszthelyi kastély udvarán sétálgató mangalicát, a felrobbantott hidak építőit.

„A fotóriport mai értelemben egy sajtóban közölt képes beszámoló”, sem több sem kevesebb. Visszapergett az idő. A kiállítás a New York-i International Center of photography fotógyűjteményéből válogat.

Kurátor: Fisli Éva

Lookbook

FASHION, IDENTITY, AND NARRATIVE
IN CONTEMPORARY HUNGARIAN PHOTOGRAPHY

DIVAT, IDENTITÁS ÉS NARRATÍVA
A KORTÁRS MAGYAR FOTÓGRÁFIÁBAN

MEGJEJENÉS
2026. 05. 15., péntek 18 óra

MEGRENDEZŐ
dr. PERÉNYI Roland a Kiscelli Múzeum igazgatója
MUCKY Solvia a Budapest Fotófesztivál igazgatója

MEGRENDEZŐ
HAJÓD Éva igazgató, fotográfus szakos

ELŐZMÉNYSZERZŐK
SOMOSI RITA, SZARKA RITA

ELŐZMÉNYSZERZŐK
2026.05.16. – 06.28.
KISCELLI MÚZEUM
(1037 Budapest, Kiscelli u. 308.)
KISCELLI MÚZEUM
kedd – vasárnap 10:00-18:00
FA: dr. Csorba László főigazgató

ELŐZMÉNYSZERZŐK
AKAI Éva, ALMÁSI Csaba, BANI Sára, BÓDY Ágnes, BUDKÁNYI Csaba, CSORNYÓ Lili, CSÉNYI Beatrix, CSÖRNYI Eszter, SOMKÉCS Anna

ELŐZMÉNYSZERZŐK
EPI István, FÁBIÁN Orsolya, FÉLŐS Rita, GÁMAY Zsuzsa, GÁSPÁR György, GÖRÖCZ Eszter, HARTVÁNYI Norbert, HORVÁTH Róbert, HORTVÁNYI OTVÁN, JANK Zoltán, KILLENK Sándor, KELLER Éva, KISS Nóra, KÖRÖSCSI László, MÁGYAR Orsolya, MESZÁROS László, NEMETHI Viktória, NYILASSY Lili, RUDLING Hanna, SCHÄFFER Zsuzsa, SZIRAM Anna, SZÉKELY Csaba, SZOKOS MARIKÓ Csilla, SZÓRÁK Márton, SZÉKELY Anna, SZOMBAT Éva, TOMBOR Zoltán, TÓTH Katalin, TÓRÓ Balázs, URBÁN Anna, VARGA Kinga, VARGA Tünde, VERESS Róbert, ZÁBOR Nóra

A Budapest FotóFesztivál minden évben egy tematikát választ,

amellyel a magyar fotóművészeket kívánja mozgósítani. Volt például téma a csendélet és portré, most pedig **LookBook** címmel a divat, identitás

és narratíva a kortárs magyar fotográfiában témakörében rendeztek a kiállítást a Kiscelli múzeum fantasztikus templomterében. Ezek a puszta téglafalak minden képet felöltöztetnek. Pózokat látunk. De ez már fel sem tűnik, mert aki szelfizik, az egy beállított képet rögzít.

A divat, sohasem csupán a szép nők szép ruháit jelenti, színek, anyagok és formák változásait, de a korról magáról is képet alkot. Tükrözi a korok társadalmi viszonyait, s az életmódbeli változásokat. A divatot mindig az emberek egymásra hatása formálja, ez az egyik leglátványosabb meg-

nyilvánulása annak, hogy egy korszak miként viszonyul az emberi testhez, a társadalmi szerepekhez, az ízléshez, az egyéniséghez. Amikor az egyén öltözéket választ, akkor kimutatja, hogy társadalmilag hova tartozik, s azt is, hogy mely csoportba vágyik. Nem olyan régen még szabálya

anyagra nyomott képek is. A műfaj és a téma nagy változatoságot enged, amely fölerősíti az alkotók szándékát. Ez lehet klasszikus, beállított divatfotó és lehet utcai elcseszett pillanat, életképnek tűnő felvétel. Ahány alkotó, annyiféle világ, de mindegyik erről a korról alkot képet, amelyben mi is létezőnk. Lookbook. A Budapest Fotófesztivál kiállítása a Kiscelli Múzeum templomterében.

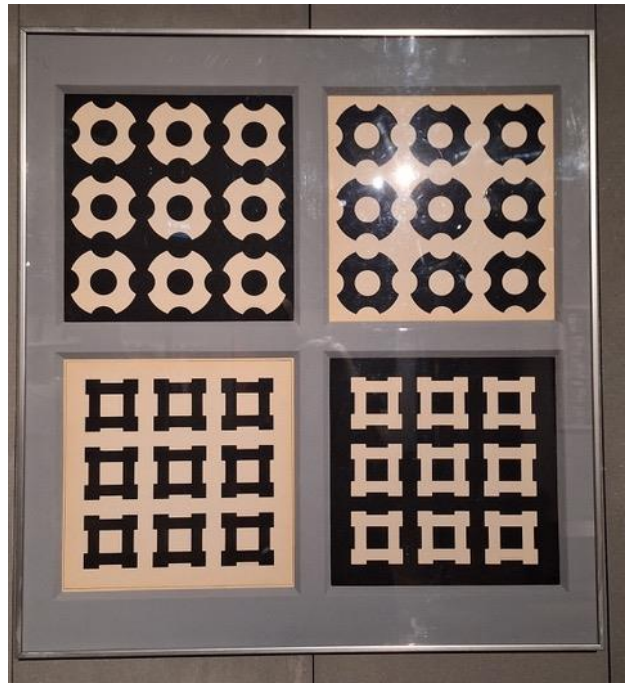

volt a viseletnek és az alkalomnak. Ez ma már nincs így. Korábban a fényképekről le lehetett olvasni a társadalmi hovatartozást, de ma már nem. Ez a kiállítás ezt is felmutatja. Láthatunk „klasszikus” divatfotókat: „a ruhát el kell adni”, vagy utcai viseleteket, amiket a street-fotó örökít. Izgalmasak Szipál Márton (1924–2016) fantasztikus képei, de Keleti Éva hetven év előtti felvételeiből is láthatunk párat. Farsangi jelmezekben pózolnak az idősek otthonának lakói Bódey János képein. Vannak eredeti felvételek, digitális nyomatok, amelyek idézik az analóg technikát, aztán textilre és üvegszerű

Kurátorok: Somosi Rita és Szarka Klára

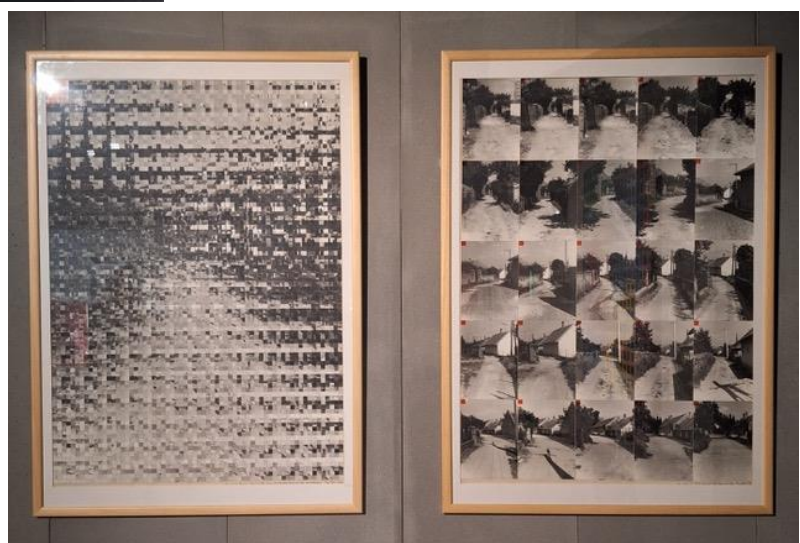
120 éve született Vasarely. A Szépművészeti Múzeumban látható az életműkiállítása, a volt Olof Palme házban – ez most a NEO kortárs művészeti tér – a **Vasarely don't go Home!** című. Az épület eredetileg is művészeti kiállítócsarnoknak épült, neoreneszánsz stílusban 1885-ben. A cím arra utal, hogy Vasarely 1969-es Múcsarnok-beli kiállításán Major János egy-személyes tiltakozó akciót szerve-zett. Ő, a magyar neo-avantgarde egyik legnevesebb alkotója, barátainak egy miniatűr transzparenst

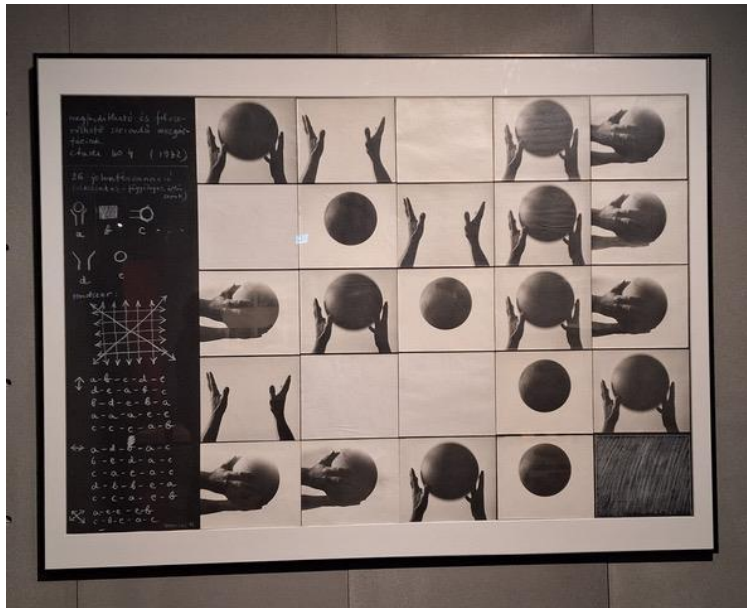

mutatott fel a tömegben: Vasarely Go Home!, azaz Vasarely menj ha-za!... Az akkori kádári konszolidá-ció e kiállítással engedett utat a modernista építészetnek, ám az absztrakt művészet értelmét leg-inkább abban látta, ha csupán épü-leteket dekorált. Vasarely kiállítása 1969-ben óriási hatású volt, a kor-társ vizuális kultúra egészét be-folyásolta. Vasarely a tudományos eredményekre építette művészeti elveit, miközben inkább dekoratőr-

nek tartották, aki opti-mista, könnyen átérzhe-tő üzeneteket közvetít. Ezzel szemben a hazai avantgárd akkor egé-szen más utakon járt.

A NEO mostani kiállításának célja, hogy a Vasarely-jelenséget és a kinetikus művészetet ne elszigetelt irányzatként értelmezze, hanem – há-

rom téma köré csoportosítva – sokkal szélesebb összefüggésben mutassa meg az akkori kor művészeinek elgondolásait. Vasarely hatását nem a kézenfekvő médiumban, a festészetben vizsgálják, hanem a kísérleti fotográfiáit vették alapul. A művek csoportosításához három fogalmat választottak, a konstrukciót, az illúziót és a rács-

szerkezetet (mátrix). Ez a három fogalom, mely abban a korban vált a képzőművészeti életben fontossá. Sokan tekintették ezeket a fogalmakat művészetük kiindulópontjának. Egymás mellé rakva Vasarelyt és a fotó alapú neoavantgárd műveket, láthatóvá válik – bár nem tudhattak mindig egymásról – a hasonló gondolkodás. Olyan korszakról van szó, amelyben a tudományos felfedezések, a távközlés hatnak a művészekre, e hatásrendszerben jelenik meg a művészetük. Vagyis a konstrukció lett az absztrakt műveket létrehozó alapelv. Korábban Kassák és a Bauhausban Moholy-Nagyék foglalkoztak a fotóval. Hatásuk átöröklődött a háború utáni generációra. Az illúzió – mint a másik fogalomkör – Vasarely munkásságának egyik leglátványosabb eleme. Az érzéki csalódás játéka a hatvanas években leginkább a fotográfiához és a konceptuális tendenciákhoz kapcsolódott, amelyben a képzelet fontosabb, mint a képi megjelenítés. A harmadik fogalom, a rácsszerkezet, amelyben a téma több oldalról is folytatható. S mint ilyen, a kísérleti fotográfiában is népszerűvé vált. Az alkotók rácsszerkezetbe rendezték a képsorozataikat.

A tárlat Vasarely op-artos definíciójára támaszkodik. Az optikai művészetben a kísérleti fotó és a filmművészet alkotásaiban találja meg a párhuzamot a három fogalmon – konstrukció, illúzió, mátrix – keresztül.

Amikor optikai művészetről beszélünk ugyanis, nemcsak a kísérleti fotográfiáról van szó, de a filmművészetről is. A Balázs Béla Stúdióban nagyon sok képzőművész dolgozott és készített filmeket. Nemcsak képzőművészek fotó alapú munkáit láthatjuk, hanem fotográfusok kísérleti munkáit is. A képernyőkön három film pereg. Maurer Dóra *Kalah* c. filmje, Gulyás János Pauer Gyula kiállításán készült alkotása és Ventilla István *Kaleidoszkóp* című animációs mozija. Ventilla – ahogy a konceptuális művészek is – sokat hivatkozik a tudományos élet akkori eredményeire. A *Kaleidoszkóp* című animációs film közérthetően magyarázza el, hogy a tudomány miként gondolkodik, és ezt olyan vizuális nyelven teszi, amely kapcsolódik Vasarely művészetéhez.

Főkurátorok: Petrányi Zsolt és Kodolányi Sebestyén (film)